

Denne artikel er udgivet i det elektroniske tidsskrift
Artikler fra Trafikdage på Aalborg Universitet
(Proceedings from the Annual Transport Conference
at Aalborg University)
ISSN 1603-9696
<https://journals.aau.dk/index.php/td>

Succesen bag regional togdrift i Nordjylland

Malene Kofod Nielsen, Region Nordjylland, m.kofod@rn.dk

Kristoffer Martens, Nordjyllands Trafikselskab, ntkm@ntmail.dk

---

Abstrakt

Nordjylland overtog som de første selv den regionale togdrift fra DSB. Siden 2017 har de med succes fragtet nordjyderne rundt i landsdelen. Passagerne er glade for den mere effektive togdrift i nye moderne tog. Det betyder flere passagerer og en høj kundetilfredshed. Samarbejdet har været en af nøglerne til succes og samarbejdspartnerne har fortsat ønsker om at udvikle fremtidens togdrift i Nordjylland blandt andet med større geografi, mere ansvar og grønnere drift.

Togdrift i Nordjylland

I Nordjylland har der i mange år været lokal togdrift på de to lokalbaner mellem hhv. Hirtshals og Hjørring samt Skagen og Frederikshavn. DSB har stået for både regionaltogdrift og fjerntogsdrift i form af IC og ICLyn helt til Frederikshavn.

De nordjyske kommuner, Region Nordjylland og NT udviklede i 2010 i fællesskab visionen "Fremtiden kører på skinner". Visionen bestod i at tænke togdriften i Nordjylland sammen med henblik på at skabe flere direkte tog, færre skift, bedre regularitet, mere moderne tog og generelt en mere effektiv togdrift.

En bedre samtænkning af den lokale, regionale og landsdækkende togbetjening af Nordjylland ville ud fra et passagermæssigt synspunkt give mulighed for et langt mere attraktivt tilbud og dermed både forbedre deres mobilitet og øge antallet af passagerer.

Et analysearbejde gennemført af DSB, Nordjyske Jernbaner, Nordjyllands Trafikselskab og Region Nordjylland ledte frem til en anbefaling om en regional overtagelse af den regionale togdrift, mens DSB fortsat skulle køre fjerntog til Frederikshavn.

De nordjyske parter i form af Nordjyske Jernbaner, Nordjyllands Trafikselskab og Region Nordjylland blev enige om en vision som ramme for arbejdet med at skabe en attraktiv regional togdrift. Siden august 2017 har Region Nordjylland således haft kontraktansvar overfor staten på regional togdrift mellem Skørping og Frederikshavn med Nordjyske Jernbaner som operatør.

Samlet set er visionen blevet gennemført og nordjyderne har taget godt imod ændringerne. Kørselsomfanget blev fra dag et udvidet både geografisk og i forhold til frekvens. I løbet af de første par år er der desuden indarbejdet et princip om gennemgående tog fra hhv. Skagen og Hirtshals til Aalborg, ligesom der er foretaget en optimering af køreplanerne med henblik på at nedbringe køretiden så meget som muligt. Det har givet flere rejsende med tog.

Vision for regional togdrift

- Markant flere adgange
- Bedre togmateriel
- Sammenhængende regionalt net med et minimum af togskitte for passagerne
- Fast struktur med faste minuttal
- Bedre regularitet
- Udbygget og optimeret net af stationer
- Bedre sammenhæng med den øvrige kollektive trafik
- Kortere rejsetider
- Udbygget infrastruktur
- Aalborg Nærbane forlænget til Hjørring.

Nordjysk togdrift en succes

Overtagelsen af den regionale togdrift i Nordjylland har været en stor succes. Det gælder både på de indre linjer, hvor køreplanen er blevet mere effektiv og samtidig udføres med høj punktlighed samt i relation til kunderne, som nyder godt af flere tog, kortere rejsetid og høj service.

Effektiv køreplan med høj rettidighed

Nordjyske Jernbaner har siden oktober 2018 kørt alle tog i Vendsyssel (inkl. fjerntog for DSB), hvorved de råder over al kapacitet og alle kanaler. Dermed har køreplanen kunnet fintunes til at skabe så effektiv og hurtig en togdrift som mulig. Det har også betydet, at den regionale togdrift ikke er blevet forstyrret af eventuelle ophobede forsinkelser fra den øvrige del af banen.

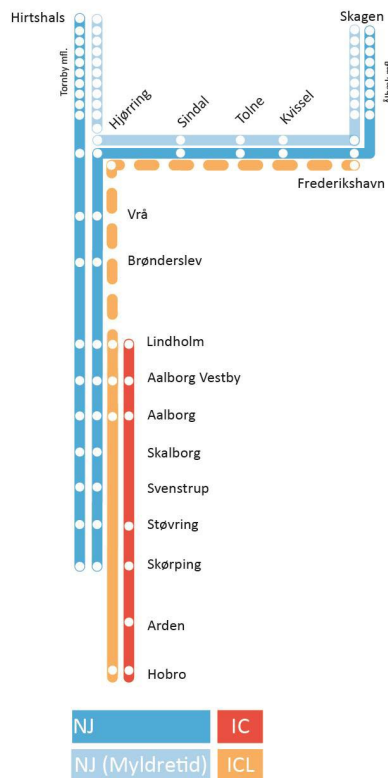
Køreplanen er blevet udvidet med dobbelt så mange afgang og sammenkobling af køreplanerne for regionaltog, de to lokalbaner samt nærbanen omkring Aalborg. Fra starten var det muligt at udvide driftsomfanget med 37%, mens det i 2019 blev udvidet med yderligere 15%.

Togene fra hhv. Hirtshals og Skagen har afgang uden skift direkte til Aalborg. Der er halvtimesdrift i myldretiden på hele regionaltognet og timesdrift i dagtimerne mellem Aalborg og Hjørring. Syd for Aalborg er køreplan for regionaltog koordineret med DSB, så der også her tilsammen tilbydes minimum halvtimesdrift.

Togstrækningen nord for Aalborg er ensporet, hvilket sætter begrænsninger ift. at afvikle togtrafikken i begge retninger. Nordjyske Jernbaner har sammen med Banedanmark arbejdet med at optimere krydsningerne ved krydsningsstationer og har derigennem optimeret køreplanen med henblik på at have mindst mulig "spildtid" og dermed så kort køretid som muligt.

Det er i dag således muligt at køre fra Hjørring til Aalborg på 34 minutter og er dermed konkurrencedygtig overfor bilen.

En optimering af køretid og krydsninger giver mindre luft til at indhente eventuelle forsinkelser. Det kunne derfor gå ud over rettidigheden, men vi har imidlertid oplevet, at rettidigheden kun er steget, ligesom kundepunktigheden er den højeste af alle danske strækninger. I

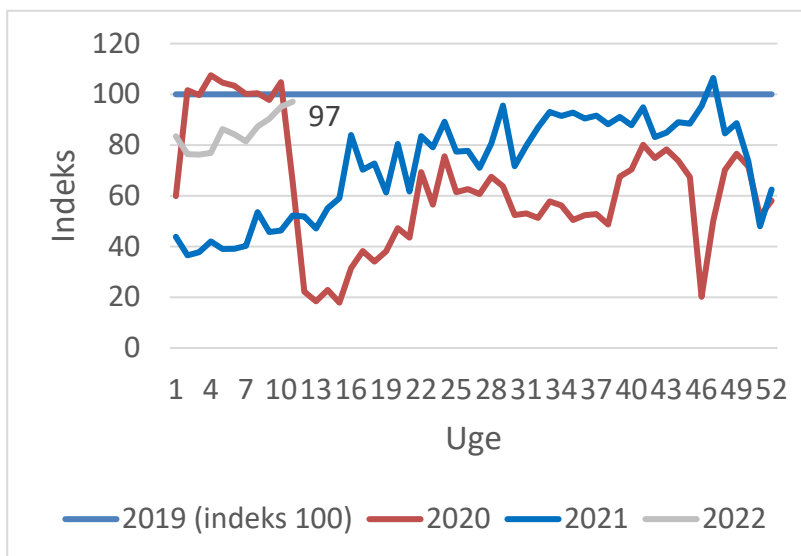
2021 var den samlede togpunktlighed på 95,1%, mens målet var 90,3%. En af forklaringerne er det gode samarbejde med Banedanmark og en anden er, at lokoførerne har været inddraget ift. de konkrete muligheder og udfordringer ved kørslen. Herudover er det et stort fokuspunkt hos Nordjyske Jernbaner, hvilket også hjælpes på vej af en kontrakt med Nordjyllands Trafikselskab (NT), hvor der er mulighed for en ekstra bonus, hvis rettidigheden når et vist niveau.

Passagervækst

I 2019 blev der talt 1.890.000 påstigere på de regionale strækninger, heraf er 340.000 passagerer på lyntogsafgange, som Nordjyske Jernbaner kørte for DSB ifm. nyt signalsystem. Den mest attraktive strækning er strækningen Aalborg-Hjørring med 1.288.000 påstigere.

Fra 2018 til 2019 var der en stigning på 19% i det samlede passagertal i regionaltogetrafikken. Medtages at der var sporspærring i 2 uger i 2018 samt lukket for kørsel mellem Aalborg og Skørping i store dele af efteråret, er væksten fra 2018 til 2019 på 12%.

På grund af COVID-19 er det ikke retvisende at se på udvikling i passagertallene for 2020 og 2021 ved bedømmelse af regionaltogetrafikens succes. Til gengæld er det glædeligt, at passagertallet for togetrafikken i Nordjylland generelt set retter sig hurtigere end den øvrige kollektive trafik i regionen. Udtræk til og med uge 11 2022 viser, at togetrafikken er på indeks 97 set i forhold til 2019 og at der faktisk var en kort periode i 2021, inden endnu en nedlukning, hvor indekset lå over 100.

Høj kundetilfredshed

Wilke gennemfører på landsplan en kundetilfredshedsundersøgelse ud fra en række parametre. Den samlede vurdering sker ud fra en såkaldt NPS-metode (Net promoter score), som benyttes indenfor en række brancher til at vurdere, hvor loyale kunderne er. I den seneste kundetilfredshedsanalyse fra 2021 får Nordjyske Jernbaner en score på 6, kun overgået af Metro-selskabet. De to selskaber er de eneste selskaber indenfor kollektiv trafik, der har en positiv score.

Nordjyske Jernbaner er det selskab med den mest behagelige rejse og har derudover næsthøjeste score ift.

- Tilfredshed med samlet rejse
- Overordnet tilfredshed med selskab
- Overholdelse af køreplan og information ifm. forsinkelser
- Rengøring

På en skala fra 1-10 får Nordjyske Jernbaner næsthøjeste score (efter Metroselskabet) med 7,26, når kunderne skal evaluere tilfredsheden med det samlede rejseforløb.

Personalet i togene og i NTs kundecenter oplever samme billede som undersøgelsens resultat. Af de 1.340 henvendelser NT modtog vedrørende tog i 2019 omhandlede de 95% forsinkelser i form af fx udbetaling af rejsetidsgaranti. Det er derfor kun 5% af henvendelserne, der omhandler fx togets tilstand, fyldte tog og andre mere servicereleterede spørgsmål.

Samarbejde og innovation

Overtagelsen har skabt bedre mulighed for at samarbejde med et perspektiv på 360° rundt om kunden. Der er tæt sammenhæng mellem køreplanlægning ift. teknisk drift, mandskabsplanlægning og den kundeorienterede planlægning. Det betyder, at der lokalt har kunnet skabes bedre sammenhænge fx i

forbindelse med sporspærring. Her har den koordinerede planlægning betydet, at den regionale busdrift har været tænkt med i paletten af løsninger med fx ekstra afgang på en ekspresbus, hvormed kunden får en enklere og hurtigere rejse fremfor skifte mellem tog og togbus.

Nogle har brug for at skifte til fjerntog i Aalborg og det er med stor succes blevet koordineret med DSB. Regionaltoget holder parat i samme spor, som DSB ankommer, hvorved passagererne får så let et skifte mellem de to tog som muligt.

Med det nordjyske samarbejde om togdrift har der været kort fra tanke til handling. En idé på et planlægningsmøde er hurtigt blevet gransket og justeret og herefter sat i drift. Planlæggerne har været med ude i togene, haft tæt dialog med lokoførere og andre medarbejdere. På baggrund heraf har det været muligt at skubbe til, hvad der kan lade sig gøre, da medarbejderne har givet deres input inden det blev sat i værk. De regionale parter har også brugt samarbejdet omkring regional togdrift til at sætte gang i andre tiltag. Det gælder fx et projekt med kombinationsrejser på lokalbanestrækningerne, fælles høringsvar til staten og løbende drøftelser af hvordan togdriften kan indgå som en del af den samlede bæredygtige mobilitet i Nordjylland.

Nordjyske Jernbaner, NT og Region Nordjylland arbejder også sammen om den grønne omstilling. Det er endnu uvist, hvor det præcis lander, men der har været drøftelser af både almindelige batteritog, et retrofit af de nuværende tog med ny elmotor og sågar brinttog. Her vil det gode samarbejde danne et godt udgangspunkt for at gennemføre pilotprojekter med henblik på at finde den mest hensigtsmæssige løsning med fokus på både teknik, økonomi og klima.

De nordjyske kommuner oplever også, at de har medindflydelse på togdriften i Nordjylland. Ved udarbejdelse af dels en regional udviklingsstrategi (RUS) og en masterplan for bæredygtig mobilitet i Nordjylland modtog Regionen både opbakning og glæde over den udvikling, der har været i togdriften. Samtidig er det også tydeligt, at det er vigtigt for kommunerne, at togdriften fortsat prioriteres både regionalt og ift. koblingen til den øvrige del af Danmark.

Ønsker for fremtiden

Region Nordjylland har i 2021 underskrevet en aftale med staten om at fortsætte den regionale togdrift i Nordjylland frem til 2030, herunder at overtage fjerntogsdriften i Vendsyssel i den samme periode. Hermed vil der ikke blive et skifte frem og tilbage mellem DSB og Nordjyske Jernbaner flere omgange efterhånden som det bliver teknisk muligt og ikke muligt.

I forbindelse med aftalen blev der også tilføjet en mulighed for at udvide til Hobro på baggrund af en fælles analyse heraf. Det har i en årrække været et ønske at udvide den regionale togdrift til Hobro. Mariagerfjord Kommune arbejder således målrettet mod at få gennemført udvidelsen. Analysen af muligheder og konsekvenser vil blive igangsat i efteråret 2022.

Den nye aftale lægger også op til en analyse af mulighederne for en regional overtagelse af større dele af drift af stationer og infrastruktur. DSB har fx ingen tog, der kører i Vendsyssel og der vil muligvis kunne opnås en bedre synergi, hvis det var Nordjyske Jernbaner, der varetog denne drift. Det vil samtidig give en bedre mulighed for at skabe en bedre sammenhæng til bustrafikken og den øvrige mobilitet baseret på NTs knudepunktsstrategi.

I den nordjyske masterplan for bæredygtig mobilitet er der medtaget ønsker om to spor på jernbanebroen over Limfjorden samt to spor på dele eller hele strækningen mellem Lindholm og Frederikshavn. Jernbanebroen har nået sin maksimale kapacitet og fleksibiliteten er udfordret. To spor eller flere krydsningsstationer mellem Lindholm og Frederikshavn ville også skabe en større fleksibilitet og skabe grundlag for både gods på bane og at fjerntogene fremover kan operere sammen med regionaltogene.